

Poslední pořad Jiřího Šlitra

Jiřímu Šlitrovi bylo třináct let, když v roce 1937 dobyla vrchol amerického žebříčku Billboard vypalovačka *The Dipsy Doodle* v podání orchestru Tommyho Dorseyho. Brzy zněla na každé taneční zábavě v podání amatérů i těch nejlepších big bandů: Freddyho Gardnera, Russe Morgana, jejího autora Larryho Clintona nebo Chicka Webba s úžasnou Ellou Fitzgerald za mikrofonom. Skladba byla natolik silná, že ji posléze převzala i rock and rollová generace v čele s Billelem Haleym.

Když za necelých dvacet let po Dorseyho hitparádové trefě stavěla svůj repertoár skupina Akord club, rozhodla se do něj zařadit také *The Dipsy Doodle*. A jelikož kontrabasista a občasný zpěvák skupiny, jistý reklamní grafik Suchý, byl shodou okolností velmi schopný textař, dostala nový český kabátek...

*Plakala panna plakala
Kapala slza kapala
Pokapala mi kanape
Na kanape se nekape
Vždyť kanape je po tetě
A teta dávno není na světě*

Písničku si na nějakou dobu Akord club zvolil za finále svých vystoupení, pro větší show ji skupina (posilněná o pěvecké Pastel Trio) prolínala s dalšími oblíbenými melodiemi svého repertoáru včetně raných „šlitrovek“. Spojovala je formou jakéhosi hudebního oslího můstku a tvořila tak velmi chytře vystavěný vrchol koncertu. Suchý se Šlitrem obdobně píseň zapojovali do svých písňových programů i v pozdějších letech (např. *Půlnoční párty*, 1968), v Semaforu se navíc panna roz-

plakala znovu v haleyovsky rock and rollovém podání nezapomenutelného Mikiho Volka (pásmo *Tak co, pane barone*, 1967). A potom už si ji vybral Jiří Šlitr jako titulní melodii svého nového televizního pořadu, jediného, který kdy začal točit bez účasti Jiřího Suchého.

Šlitřův televizní projekt možná vznikl tak trochu z trucu, alespoň Jiří Suchý je o tom přesvědčen: „*Celý tenhle pořad byl od Jiřího tak trochu trucpodnik za můj film Nevěsta, který jsem tou dobou režíroval. Byla to má neomalenost, že jsem ho věs nezastřelil do svého projektu, ale nenapadlo mě, že by o to šlo,*“ vzpomíná Jiří Suchý. „*Od té doby mezi námi zavládlo cosi, čemu se v manželském soužití říká tichá domácnost. Chovali jsme se k sobě korektně, ale ubylo žertování a naše rozhovory se týkaly povětšinou jen práce. Když jsem pak začal točit, oznámil mně Jiří, že i on začal točit – svůj televizní seriál.*“

Suchý tedy na pořadu zprvu nijak nespolupracoval, se scénářem Šlitrovi pomáhal jeho dlouholetý kamarád Pavel Kopta, mimochodem významný muž pro samotné zrození firmy S+Š, na což se občas zapomíná: často se píše, že to byl Miroslav Horníček, který seznámil Suchého se Šlitrem a dal tak vzniknout jedné z nejdůležitějších partnerských dvojic naší novodobé kultury, ale nestalo by se tak, nebýt Pavla Kopty. Nejprve bylo totiž třeba seznámit Šlitra s Horníčkem.

„*Pracoval jsem na Barrandově jako asistent na filmové pohádce Byl jednou jeden král s Janem Werichem a Vlastou Burianem v hlavních rolích,*“ vzpomínal Kopta v roce 1970. „*Celý štáb a několik herců, hlavně pohádkoví princové Horníček, Lipský a Kopecký, natáčeli jako melouch silvestrovský program pro televizi. Kabaretní scény byly situovány do horské rekreační chaty, kde měl občas někdo preludovat na klavír. Protože mělo jít o neumělé brnkání, byla role svěřena mně. Na poslední chvíli jsem však dostal pozvání k návštěvě svého bratra na Jáchymovsko. Poprosil jsem Jirku, aby za mě zaskočil. A když jsem se vrátil, chtěli ode mne Horníček s Lipským telefonně čtsto toho blondáka, co zná všechny Ježkovy písničky.*“

Pavel Kopta se chtěl věnovat režii, ale proslavil se nakonec jako textař. Šlitr postupně několik z jeho textů zhudebnil. Výsledkem byly písně jako *Drožkář*, *Černá Jessie* (obě najdete i na tomto CD) nebo *Dnes naposled*, jež obstály i v pozdější konkurenci prací Suchého. Kopta brzy zásoboval texty i hvězdy kalibru Pilarové, Gotta, Matušky, Olmerové, Hegerové, psal pro Národní divadlo i Jana Wericha (*Lod' komediantů*). Se Šlitrem ještě spolupracovali na revue *Adam nebo Eva* v Divadle ABC (pro Šlitra jistě splněný sen, dirigovat orchestr z téhož místa jako kdysi Jaroslav Ježek). Poté se jejich cesty vzdálily a spolupráci brzy překryl úspěch dvojice S+Š.

Osud je svedl dohromady znovu za oné tiché domácnosti mezi oběma Jiřimi roku 1969. A při vzpomínání na staré časy vznikl koncept budoucího pořadu. „*Když jsem se občas dostal z vojny domů, scházeli jsme se v Jirkově tehdejší bytě ve věži ošklivého vinohradského činžáku,*“ vzpomínal Pavel Kopta na předsemaforská léta. „*Byla to jediná místnost, která sloužila současně jako ateliér, ale vešla se do ní kromě klavíru a štaflí i parta přátel ochotných poslouchat a hlavně taky zpívat. Při vzpomínce na tato léta jsme přišli na nápad natočit televizní seriál **Plakala panna plakala.***“

Celý koncept pořadu byl velmi jednoduchý – Jiří Šlitr u piana, kolem mladí neznámí zpěváci chrlící zdánlivě improvizovaně písničku za písničkou. Semaforské hity, „ježkárný“, jazz, swing i rock and roll, vše prokládané krátkými vtipnými komentáři. Improvizace byla samozřejmě předstíraná, vše předem nazkoušeli pod pečlivým dozorem režiséra, který se semaforskými často a rád spolupracoval – Jiřího Menzela. Šlitr se v roli pianisty v kroužku zpěváků nezpěváků cítil jako ryba ve vodě, obdobné situace totiž znal i ze samotného Semaforu. „*Několikrát jsem zažil chvíle při klasickém divadelním mejdanu, kdy seděl u piana a hrál. Všichni, co tam zůstali, zpívali, a Šlitr byl naprosto šťastnej,*“ vzpomíná Jiří Datel Novotný.

Televizní zpívání bylo pokaždé obohaceno návštěvou hosta. Tím prvním byl díky kouzlu televizního střihu sám sobě Jiří Šlitr, do druhého dílu pozval Jiřího Suché-

ho. Ono dusno mezi S+Š velmi brzy vzalo za své. Dvojice začala souběžně natáčet další televizní seriál o významných osobnostech české hudební minulosti *Grand-supertinglangl*, kde neměl chybět ani herec Oldřich Nový. Právě on měl být rovněž hostem pořadu *Plakala panna plakala*. Díky jeho vzpomínkám ožívají slova Jiřího Šlitra, který za ním přišel tři dny před Vánoci roku 1969: „*My teď děláme s Jirkou pro televizi takové půlhodinky, jmenuje se to Plakala panna plakala,*“ přemlouval Nového v šatně Činoherního klubu. „*A řekli jsme si, že v tom dnešním Semaforu jste hrál dávno před námi... A proto si myslíme, že byste to měl dělat s námi, alespoň někdy. Já budu sedět u piana a kolem dokola plno mládeže. Někdo z nás něco zazpívá, pak to vezmeme sborem, Suchý, vy a já si budeme povídat, vřdyť víte, jak to asi bude. Já si myslím, že byste měl zazpívat toho Ježka Život je jen náhoda, jednou jsi dole, jednou nahoře – to se týká každého, a kumštýřů zvlášť – tak co řekáte?*“ Oldřich Nový si není zprvu jistý, nad svou účastí váhá, ale dohodnou se, že vše znovu proberou ještě po Vánocích. Nikdo netuší, že Jiřímu Šlitrovi zbývá posledních pět dnů života.

Energie měl na rozdávání. Nejen že natáčel oba zmíněné seriály, ale k tomu hrál v Semaforu, skládal muziku pro novou hru, nahrával desky, ilustroval hned několik knih najednou, chystal výstavy... „*Zestárl jsem,*“ hodnotil pětáctýřicetiletý Šlitr uběhlé desetiletí v posledním rozhovoru pro časopis Melodie. „*Jako kumštýř jsem se snad vyvíjel. Když jsem začínal, bylo všechno jednoduché, šel jsem proti něčemu, co bylo předtím, čímž jsem popíral to, co je považováno za konvenci. Byli jsme tehdy s Jiřím Suchým v pozici kritiků. Dneska se po deseti letech ocitáme na druhém břehu...*“

Bohužel v době otištění rozhovoru tato slova nabyla tragicky dvojsmyslného významu. Život Jiřího Šlitra ukončil 26. prosince svítiplyn unikající z plynové trouby, kterou si přitápěl v ateliéru. „*Smrt na něj byla krátká,*“ napsal o pár týdnů později Jiří Voskovec. „*Uhnul jí tou kouzelnou brankou, kterou se každou noc na ni*

chystáme ve spánku. A ve chvíli, kdy byl v dokonalé formě. Dokreslil se toutéž snadno-jedinou závrtnou čarou, kterou komponoval své kresby a maloval své melodie. Myslel to vážně, ale vyšlo to, jako by si dělal srandu. Tak je to nejněsnadnější. Nejvzácnější.“

Televizní pořady **Plakala panna plakala** a **Grandsupertingltangl** zůstaly po Šlitrově smrti rozpracované, prvního natočil dva díly, druhého tři. Jiří Suchý nakonec oba dovedl do konce (11 a 14 dílů). Základ tohoto CD tvoří ony první dva díly pořadu **Plakala panna plakala**, jako bonus přidáváme ještě následující díl, který tvoří s předešlými celek díky společné režii Jiřího Menzela. Jiří Suchý jej celý věnoval Šlitrovým bluesovým písním a jako hosta přizval Ferdinanda Havlíka. Počínáje dílem čtvrtým pana Menzela v režisérském křesle vystřídal již zmiňovaný Pavel Kopta, který v divadle Semafor v téže době režíroval jednoaktovku **Revizor v šantánu**. Z těchto dílů nechť těží nějaké budoucí CD.

Je výrazem příslovečného dobového barbarství a přezíravosti příslušných mocipánů, že byl z televizního archivu později celý seriál odstraněn. Obrazový záznam se zachoval z jediného, posledního dílu. Pouze díky tzv. putovním páskům Jonáše, klubu přátel divadla Semafor, se dochovaly alespoň zvukové záznamy, které nám k vydání laskavě zapůjčili pan Hynek Kaněra a paní Věra Kyliesová.

Lukáš Berný, 2014